

„ואז הצעתי לפרס“, אומר עורך־הדין רם כספי, „שמוכרחים להקים איזו רשת שתוכל לקבל החלטות ביעילות ובמהירות.“ פרס ככל הנראה מאוד התרשם מהדברים

(המשך מעמוד 7)

ביצועה של התוכנית מתעכב מפני שמשרד־הביטחון אינו מוכן לסלק מהמקום את מוטיאון צה"ל. למרות שאין לו כלל אישור מהמנהל להימצא במקום.

אקירוב אמר לפרס כי אם הוא, למשל, היה מקבל את הפרוייקט לידיו, הוא היה בונה במקום 1000 דירות־פאר, שאותם היה מוכר לתושבי־חיץ במחיר של חצי מיליון ה"ד דירה. במילים אחרות, הוא היה מכניס לקופת־המדינה כחצי מיליארד דולר. בנוסף, ההשקעות בפרוייקט עצמו היו אמרו רות להגיע למיליארד שקל ויותר, והיתה בכך, כמובן, תרומה משמעותית ביותר למילחמה באבטלה.

נראה שפרס התרשם מאוד מהצעתו של אקירוב. כליכך התרשם. שהוא זימן את הצמד כספי־אקירוב למישרו למחרת, בשעה 8 בבוקר.

ההצעה

יום חמישי, ה־17 באוגוסט, 8 בבוקר:

ב ריוק בשעה היעודה הגיע אקירוב. מלווה בעורך־דינו כספי, ללישכתו של שר־האוצר בקריה בתל־אביב. לפי גישה יזמו פרס גם את סגד־הממונה על אגף־התקציבים במישׁר רמי בלניקוב, הנחשב כילד־הפלא של המישר.

כגישה העלה אקירוב שוב את פרויקט־מנשיה, וסיפר איזה עסקים מצויינים ניתן היה לעשות שם, אלמלא היה מוטיאון־צה"ל תקוע במקום. ואלמלא היתה הביורוקרטיה הנוראית מעכבת את תחילת העבודה.

אקירוב סיפר לפרס גם על יסורי־התיכונן הקשים שמהם הוא סבל בפרוייקט־האופרה, וביקש ממנו עזרה בפיטוט הל־ייהרשיו בפרוייקט נוסף: הקמה של בית־אבות במגרש שלו הגובל בקניון, בעלות של כ־40 מיליון ש"ח. מבחינה עיסוקית, ברור היה שאקירוב וכספי התעניינו יותר בפרוייקט־מנשיה, ופחות בפרוייקט בנתניה.

כספי סיפר, מאוחר יותר, למקורבו על הפגישה: „הגענו כדי לפרט באוזניו של פרס איזה תועלת תצמח למשק מביצוע פרויקט־מנשיה. חצי מיליארד דולר ממכירת הדירות, ועוד הכנסה של כשני מיליון דולר לשנה מהוצאות האחזקה. ומה מיסים העירוניים. מובן שהכוונה שלנו היתה שהפרוייקט ייצא למיכרז, כמקובל. לא ציפינו שפרס ימסור את הפרוייקט לאקירוב בלי מיכרז.“

מקור במינהל־מקרקעי־ישראל, שאליו פנינו בהקשר זה, ציין כי הנוהל הנכון במיקרה של פרויקט מנשיה יהיה להוציא למיכרז נפרד את כל אחד מבנייני־המגורים, כדי שתחברות שונות יבנו במקום ויתחרו ביניהן במכירת הדירות. בכך, מסביר המקור, יישמר מחיר השוק. הדבר עשוי להיות שונה אם כל הפרוייקט ייצא למיכרז במיקשה אחת.

ראשית, מעט מאוד חברות מסוגלות לקחת על עצמן משימה כזו (אקירוב, כנראה, יכול). ושנית, אם חברה אחת תבצע את כל הפרוייקט, היא יכולה להציע את הדירות למכירה במחיר גבוה ממחיר־השוק. בערך כ־9.30 עזבו אקירוב וכספי את לישכת־השר.

ההכנות

יום חמישי, ה־17 באוגוסט, בסביבות השעה 10 בבוקר:

שר־האוצר גומר אומר בליבו לצאת ביוזמת־החיקה למילחמה בביורוקרטיה. מכיוון שהוא לא יכול לפעול ללא אישור של ראש־הממשלה, הוא מבקש ליצור קשר טל־פוני עם יצחק שמיר, ולערוך אותו לגבי התוכנית. מלישכת ראש־הממשלה נמסר לפרס ששמיר נמצא בסיוור מחוץ למישׁר רר. פרס מבקש להשיגו בדחיפות, ובסופו של דבר נוצר הקשר הטלפוני בין שני האישים.

פרס אומר לשמיר כי צריך להקים ועדת־שרים מצומצמת, שתוענק לה הסמכות לקצר את הליכי־האישור. שמיר דן עם פרס על הרכב ועדת־השרים שתקבע באיזה פרויקטים לכו חור, ומבקש ממנו להכניס לתמונה את דן מרדור, שילווח את הטיפול בנושא.

פרס טילפן לשמיר והציע לו את התוכנית הגדולה למילחמה בביורוקרטיה. שמיר הסכים, וכל מה שעניין אותו זה שהשר דויד לוי, ולא אריק שרון, יישבו בוועדה

ביום הראשון, ה־20 באוגוסט, מזמן פרס דיון שאליו מודנים שר־המישפטים דן מרדור, שני המישינים־ליועץ־המישי פטריל־ממשלה, היועצים המישפטיים של מישר־השיכון והפנים, וריבך מהאוצר. החוק מתחיל ללוכש צורה, ונקבע שהוא יחול לגבי 100 פרויקטים, ושתחולתו תהיה לשיבועה חודשים בלבד מיום אישורו.

המיספר 100, בהקשר למיספר הפרוייקטים שאותם יכלול החוק, חסר משמעות מיוחדת. גורם בכיר באוצר מספר: „הקב" עה בחוק שהולכים על 100 פרויקטים היא שרירותית בלבד. זה יכול היה להיות גם 120 או 200 פרויקטים, אבל היינו חייבים לקבוע שמדובר במיספר סגור, אחרת היינו טובעים בחומר ולא מצליחים לקדם את הפרוייקטים המועדפים.“

„בשלב מסוים התלבטו אם להשאיר את מיספר הפרוייקט טים פתוח. אני יודע שהתייעצו טלפונית גם עם השר אריה ררעי, ששהה באותו זמן בשווייץ. אבל על דעתם של פרס ומרדור הוחלט לקבוע את המיספר 100.“

„נקבעו בחוק 10 קריטריונים, שלאורם צריכים לבחור את 100 הפרוייקטים המועדפים, ונראה לי שאת 20 הפרוייקטים המועדפים ביותר לא תהיה שום בעיה לבחור.“

המישפטים הודרו במלאכת־הניסוח, וביום הרביעי, ה־23 באוגוסט, הונחה טיוטת החוק על שולחן־הממשלה. וזו הכותרת של החוק המוצע: חוק הסדרים לשעת חירום במשק המדינה (מאבק באבטלה). החש"מ 1989.

ביום הראשון, ה־27 באוגוסט, אישרה הממשלה את ההצעה, והטיפול החקיקתי הועבר לכנסת, שם הוא כמובן תקוע עד היום.

השאלות

נ זכח השתלשלות האירועים שקדמו ליוזמת החקיקה, מתבקשות כמה שאלות.

● השאלה הראשונה: האם פרס שובנע לראי שונה בצורך לחקיקת החוק בעת המסיבה אצל כספי, או שהוא דגר על הרעיון קודם לכן, והדברים שהוא שמע במסיבה רק החישו את בקיעת לא וויר העולם?

אם אכן ספג פרס את הרעיון לראשונה באותה מסיבה, מגורמים אינטרסנטיים, וכבר למחרת התחיל להריץ את הליך החקיקה, הרי שיש בכך משום סימולאציה לגבי הרצינות של התוכנית.

פרס עצמו טירב להתראיין עבור כתבה זו. מקורביו טוענים כחום שהרעיון קינן כמחוז זה זמן רב.

לפי גישה אחת, מקורו של „חוק 100 הפרוייקטים“ בספר שהוא קיבל במתנה מהנשיא רונלד רגן, לפני יותר משנה, שכותרתו THE WAR ON WASTE (המילחמה בבז"ד בור"), ושוב מתוארת הביורוקרטיה כאוייב הרציני ביותר של הכלכלה המודרנית.

„מאז שפרס קרא את הספר“, סיפר המקורב, „הוא עסוק בנושא, ומרגיש שהמילחמה בביורוקרטיה היא יעד מרכזי ממדרגה ראשונה. בשלושת החודשים האחרונים הוא דיבר על הצורך במילחמה בביורוקרטיה בפורומים סגורים שונים.“

סיפרתי לאותו מקורב כי עורך־הדין כספי מספר כי במהלך המסיבה הוא היה זה שהציע לפרס להקים רשות שתעקוף את המכשלות הביורוקרטיות לגבי פרויקטים עדיפיים.

המקורב: „זה אולי נכון, אבל זאת התרככות של רמי להגיד שהוא זה שנעץ במוחו של פרס את הרעיון. אתה לא יודע כמה אנשים לוקחים לעצמם את הכתר. האלטלונה היא אונייה קטנה מדי, להכיל את כל האנשים שטוענים שהם נותני הרעיונות של תוכנית 100 הפרוייקטים. והרשימה רק תלך ותגדל, שהצביור יראה שבאמת יוצא מזה משהו.“

עדות עקיפה לזמן שבו גיבש פרס את תוכניתו אפשר למצוא במיספר עבודה ששלח פרס לסגן שר־העבודה והמי מונה הישיר על נושא האבטלה, הרב משה פלדמן. המימסך נשלח למישרד־העבודה ב־29 ביוני, חודש וחצי לפני שפורסם רעיון 100 הפרוייקטים.

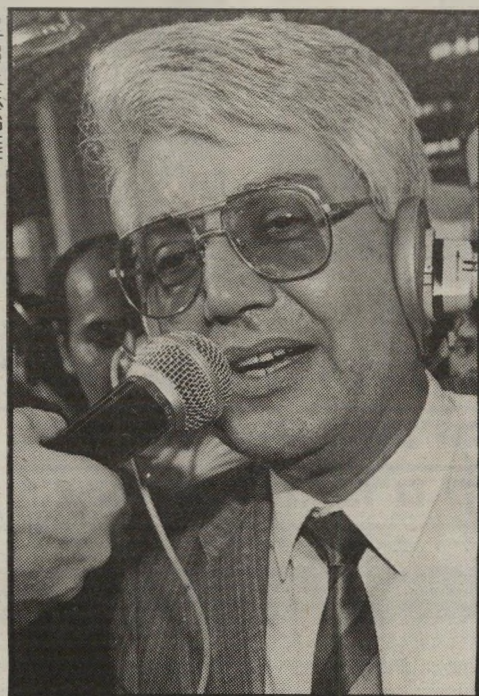
במיספר מפרט פרס את תוכניתו העקרונית למילחמה באבטלה. בנייר 14 סעיפים, שביניהם הפחתות במס־חברות,

אחד ממקורביו של פרס סיפר לי על השיחה בין השניים: „שמיר לא הבין כלום ממה שפרס הסביר לו. הרבר היחיד שהיה חשוב לו זה שהשר דויד לוי יהיה חבר בוועדה, ולא אריאל שרון. בזאת הסתכמה המעורבות של שמיר בנושא האבטלה.“

מייד לאחר קבלת האור הירוק משמיר, מבקש פרס לזמן למישרדו, עוד באותו היום, את המישינים ליועץ המישפטי לממשלה, יהודית קרפ ויצחק אליאסוף; את עורך־הדין רם כספי; את הח"כ (והפרופ') דויד ליבאי; את עורך־הדין אריה מינטקביץ, יו"ר הרשות־לניירות־ערך ולשעבר היועץ המישפטי של האוצר; ואת עורך־הדין יוסי ריבך, סגן היועץ ה־מישפטי של האוצר.

ההחלטות

יום חמישי, ה־17 באוגוסט, 3 אחר־הצהריים: י מישפטיים מגיעים ללישכתו של שר־האוצר, ושומרים עים ממנו על הרעיון של מילחמה בביורוקרטיה של חוקיה־תכונן־והבנייה. פרס מסביר את חשיבות היוזמה למיל־

דויד לוי שמיר רצה שהוא יחליט על הפרוייקטים

חמה באבטלה ולהתפתחות המשק, ומבקש מהמישפטיים להתייחס להיבט המישפטי של הרעיון. הפרופ' ליבאי מציע להלביש את יוזמת־החקיקה באותה הכסות כמו חוק הסדרים במשק. שחוקק ב־1975 בקשר ליציבות־המחירים. שר־האוצר מבקש מהמישפטיים שיתחילו לעבוד על טיוטה להצעת־חוק, שתוגש לו כבר ביום הראשון הקרוב. בשלב זה לא היה ברור כיצד ייבחרו הפרוייקטים המתאימים שיכורו בהעדרה שפירושה רווחים למבצעים.

מתחילים לרוץ

מ כאן ואילך מועבר הטיפול בניסוח החוק לידי המישפטיים, כשמלאכת־הניסוח מופקדת בידי של עורך־הדין ריבך מהאוצר.

צילום: צמריה העולם הזה